Nr. 37. **Aradu, Domineca, 29/10. Septembre, 1872.** **Anulu XII.**

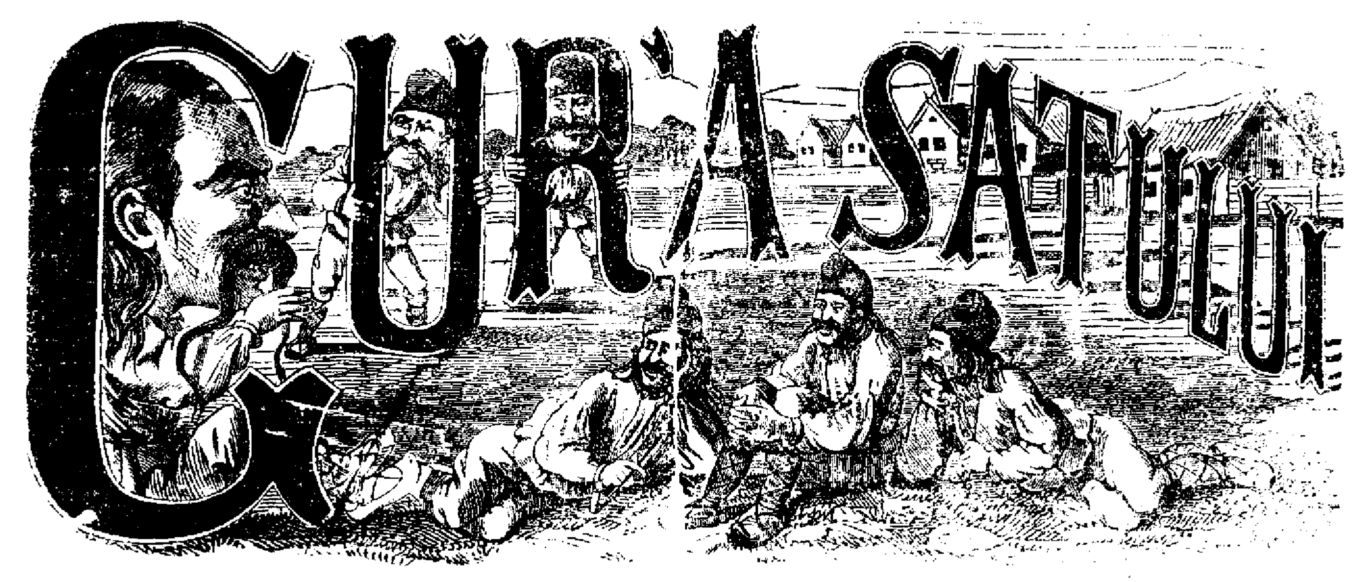

DIURNALU GLUMETIU SOCÎALE-POLITICU-TOCU.

Fói'a acést'a ese in tóta domineca, — **dar prenumeratiunile** se priimescu in tóte dîlele.

Pretiulu pentru Ostrungari'a: pre anu 6 fl. pre ½ de anu 3 fl. pre unu triluniu 1 fl. 50 cr.; éra pentru Strainetate: pre anu 8 fl. pre ½ de anu 4 fl. pre unu triluniu 2 fl. in v. a. Unu esemplariu costa 10 cr.

Tóte siouedeniele si banii de prenumeratiune sunt de a se tramite la Redactiunea diriginte a diurnalului: **Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.**

Insertiunile se priimescu cu **7 cr.** de linia, si 30 cr. tacse timbrale.

Suntu multi de-acei'a.

Sunt multi de-acei'a, cari nu au stare,
Ba neci pr'in jeburi lécu de parale,
Dar' ei vedi totu-sî lucsuruescu,
Sî pr'in calese se tavalescu.

Lumea se mira cà cum se póte
Sà paradeze aste derlóge?
Dar' lucru draga e pré curatu:
Vedi, pre ei draculu i-a cumparatu!

Sunt multi de-acei'a asta-di in lume,
Carii se lauda — de te scàrbesci —
Cu a loru ranguri, cu alu loru nume,
Cu a loru titluri mari unguresci.

Dar' lumea ride de-aloru prostìa,
Cà-ci ei sormanii tóte le au
Castigatu numai pr'in misielie,
Cà-anima, sufletu sî-onóre n'au.

Sunt apoi multe femei de acele,
Carii se lauda cu frumusetie,
Cu rochii scumpe, cum-cà ca ele,
Nu se mai afla alte nobletie.

Ha, ha, ha! cata sà ridu badica,
Ca sî candu lumea nu le-ar cam scí,
Cà-aloru frumsetie-e d'in apotica,
Hainele scumpe pre detorii!!.....

Cele mai mari adeveruri (???)

Romanii a r d e l e n i sunt cei mai cerbicosî, energiosî sî resoluti cetatieni ai U s t u r a-u n g u r i e i.

Devis'a romaniloru a r d e l e n i este: b i n e l e p o p o r u l u i! de sî càile, pre cari lucra la acést'a, sunt chiaru n u m a i contrarie.

Convetiuirea rom. a r d. este ca o armonica — (stricata). Venitoriulu rom. a r d. dupa ostenelile de pone acum' sunt: cetàti, munti, imperie de a u r u — (in aeru.)

Sî pentru tóte aceste este garantia: n a s u l u t u r t i t u de la „Tiligrapulu Romanu“, adeca pone candu vre sà fia elu in frunte.

In *Banatu* neci nu mai cresce buruian'a: *cofesionalismu.*

Guvernamentalii in *Banatu* càte 20. se *rarescu* pre dî, ceî „buni“ inse, crescu in proportia intreita.

Cerculu *Fagetului* e curatu ca *aurulu* de lotrii, sîarlatani sî farisei.

Sedanu e celu mai mare santu actuale, cà-ci dupa organulu amicului seu de cruce *Bôsanu.* este inocentu ca prunculu d'in *léganu.*

Ioni bravulu lugosîanu e gonitu pentru pré national'a aperare a turmei.

Caldur'a e maricica, dara unoru *banatieni* infocat nationalnici, neci in minte nu li vine a se trage la *tufa*.

Raritate.

In 4. sept. fiindu toti deputati rom. nat. la o-l-alta s'a tienutu sîedinti'a prima, in care s'au constituitu, dechiarandu-se de **partida rom. natiunale.** Numai de càtu in 5. sept. s'a sî tienutu alt'a sîedintia, in care, intre multe poclóne, esprimandu-sî nespus'a bucuria, cà éra au fostu fericiti a fì alesî de deputati, au ocupatu éra locurile loru — a casa.

In 6. sept. s'a tienutu a 3. sîedintia, in care toti, versàndu lacrime de sange, sî-au sprimatu condolenti'a pentru colegii in Domnulu de — functii.

In 7. sept. s'a tienutu a 4. sîedintia, adeca nu s'a pututu tienè pentru cà lacrimele inca nu s'au opritu (trebue cà dorerea e mare.)

(De nu s'a fì gatatu cu acestea, apoi vomu vedè ce va mai fí.)

TAND'A sî MAND'A.

T. Éca Mando inca-o scire
Curiósa preste fire!

M. Nó! . . dá care-e? te rogu spune,
Cà-ci te-ausecultu cu atentiune!

T. D'apoi éca mài fertate:
Mergendu eu pr'in multe sate,
Mai pre urma me-am opritu
In *San-georgiu,* frumosu opidu!
Acolo cu micu, cu mare,
(Cà-ci erá o consultare:)
Strigá tare, ne'ncetatu:
„Haid' s'alegemu deputatu,
Nu mai suntemu *„pasivisti“*
De-aci mai multu, — ci-**„activisti!“**

Candu ori-care a dîsu espresu:
„Romanu verde“-e de-alesu,
Neci unguru, neci renegatu,
Sà ni fia deputatu,
— Atunci „Celu cu barb'a mare“
(Fia-i dîsu lui spre onóre:
„Zsiga bácsi:“) sî pasîesce,
Mai cu forti'a înteticsce,
Ca sà-i dee ascultare
La „credeu-i nationale;“
Déca cumva sî-asta dat'
Lu-ar' alege deputatu!

Acum' dîce fia-cine:
Acestu omu n'are rusîne,
Cà-ci elu póte vedè bine,
Cà pentru elu nu e nime! . . .
Acum' are ochi sî „orbulu!“
Elu e „vulpea,“ — noi nu „corbulu!“
O sà-alegemu deputatu
Romanu bunu, nu renegatu,
Care dîce multe bune,
Er' in fapta sunt mintiune,
Care pentru-unu „blidu de linte“
Dreptulu natiei 'lu vinde!!
Romanu bunu ni trebe dara,
Er' cu renegatii-afora!!!

M. Au nu scii tu fratióre,
Cà: „Acelu cu barb'a mare“
A amblatu ca unu pastiiu
Pr'in *Fogarasîu* sî Sabiiu,
Pentru scopu-i laudatu,
Sà reésa deputatu?!
Dar' cu totii in adinsu
Pretotindeni lu-au respinsu!

T. Sî-acolo nu lu-au lasatu-'lu
Candu se-a alesu deputatulu,
Ca sà intre 'n adunare
Unu voinicu romanasîu, care
I dîse lui cu zimbire:
„D'altadata spre servire,
Dar' acum'a 'ti spunu curatu,
Cumca 'n lontru nu-e iertatu!!“
Sî sà-lu vedi mài fratióre
Cum o luà pre petióre
Cum o taià in apoi
Ca unu catielasîu de oi!!

M. O asîè sîóda poveste
Dau „remasu“ cà numai este!
Dar' sà 'nvetie si-alta dat'
Sà mai ésa candidatu!

T. Ba va fi nu preste multu
Cu *„Stroi'a“* d'in *Naseudu,*
Cà ci nu-sî ia mintea d'in cuiu,
Sî face totu „de-a-le lui“
Cu totulu nerumegate,
Ca mai multe 'ndatinate;
Dar' va capetá elu minte,
Cà-ci de aci inainte
Mereu ilu voiu sbiciuí
Sî mi, lu-oiu mai netedí
In „Guriti'a-Satului,“
Pon' i-a trece voi'a lui, —
Cà-ci mie de elu nu-mi pasa
Neci lui

V. de Cucurésa.

T. Dara ministrulu *Kerkápoly* cum de nu se-a opacitu mai multu tempu pre la *Logosîu?*

M. La ce? cà-ci sî asîè nu a avutu elu neci o tréba pre acolo.

T. Bine, bine, — d'apoi asîè dara la ce a mai immultitu sî elu ómenii pre acolo séu mai bine a dîce—ce a cautatu elu?

M. Nemicu alt'a, decàtu a venitu sá mai véda: ce li mai facu cortesîi loru, la cari apoi a mancatu, se a saturatu, sî pre urma se a cam caratu.

T. No vedi cà totusî a facutu elu ceva.

M. Da a mancatu sî a beutu!

MAGAZINULU
lui
„GUR'A-SATULUI.“
VIII.

Noi Gur'a-Satului, d'in grati'a prenumerantîloru nostri sî d'in interesulu tipografului, Intieleptu alu romaniloru de d'in cóce de Carpati, amu hotaritu in svatulu nostru celu mare, sî, pentru-ca sà se scie, facemu tuturora cunoscutu, cumcà glum'a-e gluma, risulu risu, dar', pentru-ca, pr'in imbogatîrea loru sufletésca, toti romanii sà póta sórbe fericirea cu lingur'a cea mare, este de trebuintia ca ei sà invetie limb'a in care *„Hadúr,“* dîce *„az angyalát neki!“* catra *„Jupiter“* care, de asemenea fiiloru lui *„Israilu“*, in vremile mai próspete au invetiatu acea limba *„kellemteljességhetetlenségeiknek—enésca.“* -- — Dreptu-acea, de aici inainte avemu sà dresàmu multu prea cinstitele urechi sî limbi ale cetitoriloru nostri, pentru-ca ele sà se indeletnicésca cu acele graiuri nepamentesci, incependu, pentru-ca sà fia, precumu are sî trebue sî s'a dîsu c'o sà fia, cu plansórea unui bietu de romanu „ne *emberszellemkelléktelenséghetetlenek*-uit,“ precumu ea — scósa d'in „Gazet'a-Transîlvaniei — urmédia:

„Tekintetés k. Törvényszék!

Az 'dei f. e 10-en Aprilis 2317/polg. szám alatt hozott resolutio ellen kovetkezendö
Semmiségipanszt
hozok. A panaszolt resolutio nem törvényes, mert

a) A tekintetes törvényszéknek nem illik egy semmiségi panaszt rejiciálni de csak a legföbb és ad excelsam curiam mint a semmittöszéknek promoválni, nem a k. törvényszékie a dolog itelni egy semmiségi panasz altol.

b) A 1868-ik évi XLIV czik. nem lehet ugy fordulni és explikálni hogy valaki akar; mert az articulusba és az a czik által a feleknek a jog fentartotik az a nyelvben a pereket is iratok beadni in judiciam a nyelvben a mellyetbe tud is akar, ésa t. törvényszék köteles van epen eza nyelvben a választ kiadni.

Roszul értetik a. t. k. Törvényszéknel a fenerintet articulus, mert a citalt articulus nem kizár az a nyelv. mely in praeterito gyakörlásba volt — a nemet is a román nyelv nem csak a vasos absolutismusba, a Bach allat, in usu volt, hanem az a mostani organisatio elött. En és a mas Brassai ügyvéd collega is a folt eröben nemet és román nyelvben scripta a tekintetes volt Háromszéki törvényszeknek promováltak és soha rejicialtak. En edig mindenkor most is az excelzam curiam et inclytam tabulam regiam a nagyméltóságu ministeriumhoz is actat a nemet vagy a román nyelvben beatam is soha nekem rejicialtak. Tovab a nagyméltoságas kir. Tabla Praeses, baro Apor ur, mikor it Brassoba volt mint ministerium Comissarius ugy interpretált a törvény, hogy csak a torvenyszeki beli procedura a magyar nyelvben muszái gyakorlani a perfeleknek jus maradvan, sua lingua gyakorlani. Az hiszem hogy a törveny nem máskepen keri és nem lehet kerni; mit én az oka, hogy az én anya nem magar aszony de oláh volt? Mit én az oka, hogy az absolutismusba nem propunaltak a gymnasium és a akademiakba magyar nyelvet? Látni van, hogy a t. k. törvényszek contra legem agalt, hogy az enyim semisegipanasz nem acceptálni hanem rejicialni mandalt, és hogy nem van jog engem admonaltani hogy én irjak magyar nyelvbe, ha tudni ha nem tudni, mert törvény sem nem mondja hogy muszái.

Hiszem, van nekem causa suficiens semisegipanaszt relevalni és kerni, tekintetes törvényszék kegyelmes lenni, ezen panaszt secundum legem processualem ad excelsam Curiam promovalni, a ki méltoztotassék a tek. törvenyszék resolutioját mondani hogy semmi és parancsolni hogy az enyim kérésre secundum legem tartozig a tek. törvenyszék procedálni.

Végre kérem a nagyságos Curiat, legyen jó nekem engedni ha nem jol irtam magyarul, 's ha törvényt értem én roszul poenát azert ram nem decretalni, mert most irom elsöször magyarul, is ha elek jobb tanulni is irni magyarul akarnék.

Brassoba, 22. Aprilis 1872. *N. N.*
ügyvéd
une ***Puscoiu Todor.***"

Sî s'a datu acestu decretu alu nostru spre pricopsirea romaniloru in resîedinti'a nóstra Crisîenésca la anulu:

dela Cristosu. 1872
dela descalecarea Traianiziloru . . 1767
éra dela cuceririle gloriôse ale „*Hadárfivitézségtelenséghetetlenségeikben*-ianiloru"
ani (numai) 979
(totu-sî prea multu.)

Dîsu:
Noi Gur'a-Satului.

La esamenu de maturitate.

Profesorulu: **Sà trecemu la istori'a romaniloru, ce ni-ai scí Domni'a-ta povestí despre C a t i l i n'a?**

Candidatulu: **Despre C a t i l i n'a dieu nu sciu nemic'a, inse despre Cati sî Lin'a d e s c h i l i n i t u asî scí multe povestí! . . . .**

Fét'a sî Femeea.

E unu ce superbu femeea pone-e féta,
Dar' déca se marita — intórce fói'a 'ndata.
Ca féta 'n diori se scóla la lucru, sî-e barbata,
Ca femee inse la prandiu inca-e culcata. . . .
Ca féta e glumétia sî fórte 'ncantatóre,
Ca femee inse cu secaturi te-omóre.
Ca féta e contenta cu pucîna cafea,
Ca femee inse nu-o mai poti saturá.

Ca féta candu glumesce, nitielu falc'a-ti atinde,
Ca femee inse sî ochii-ti i-ar stinge.
Ca féta cu placere privesce 'n ochii tei,
Ca femee inse-i mai place mopsulu ei.

Ca féta nu mai tie-ti jura ca amoru,
Ca femee are sî càte-unu verisîoru.
Ca féta se pricepe frumosu a lingusî,
Ca femee apoi a te sî palmuí!

CIGURI-MIGURI.

— (*M o d u l u d e a f a c e a v e r e.*) Unulu d'intre principalii bacani d'in Bucuresci, priimindu intr'un'a d'in dîle sum'a ce-i detoriá unu altu bacanu mai micu, care-sî aprovizionéza in totu de-aun'a miculu seu magazinu de la marele bacanu, creditorulu, ca multiumita pentru esactitatea cu care i se platea, scóse unu biletu de teatru d'in buzunaru sî dîse:

— Am fostu adi sî am luatu dóue bilete de teatru, stalu II-lea. Iti facu cadou unulu d'in ele.

Miculu bacanu ilu primi, i multiumì sî plecà.

Càte-va dîle in urma, marele bacanu trecendu pe *Strad'a Dómnei*, in trasura, intalnesce in fati'a Postei unu mortu. Cum este de felu religiosu, ca mai toti negutietorii, se dete diosu sî incepù sà se inchine. Unu borfasîu, care nu erá asîa religiosu sî care nu se ocupá câtu-sî de pucinu de cei morti, i smulse cèsorniculu d'in buzunaru sî disparù.

Ori cine-sî póte intipuì desperarea marelui bacanu, care pentru unu sfantiu perdutu e in stare sà nu manance trei dîle ca sà-lu puna la locu.

Tocmai sub impresiunea acelei mari perderi, sosise èrasî tempulu, ca miculu bacanu sà-sî platésca detori'a. Vine, cere socotél'a, i se presenta; inse pe lunga lucrurile de bacania, insemnate, se vede mai diosu trecutu sî unu biletu de teatru.

— Ce felu, dîse miculu bacanu: biletulu nu mi l'ai daruitu?

— Da; inse atunci nu-mi furase césorniculu! Acum' trebue sà-lu platesci. (Tel.)

(=) Dupa cum afirma ómenii de specialitate, apoi cas'a narodiloru d'in *Pest'a*, sà fia un'a d'intre cele mai mari sî mai grandióse zidiri d'in lume. — Dovéda, dara cà in *Ungari'a* trebue sà fia sî fórte multi narodi.

AMBII DIEU!

Lévay sî **Kohen**
Ambii dieu hab'n's Krochen,
Cà se nascu scandale,
Déca furi parale;
Deci d'in sutele de mii
Au datu sî lui **Lónyai**. . .

Cuvinte

scóse d'in dictionariulu lui „Gur'a-Satului" si esplicate de Tand'a si Mand'a.

Anatem'a: — Un'a pétra de móra tocita, pentru care nu numai jidanulu, dara neci crestinulu nu mai da neci macar o potóra.

Bugetu: — vedi protocóleie dela magistratulu d'in *Logosiu*, cari sunt grozavu de mari, dara fore neci o sperantia.

Celibatu: — Unu ce despre care fórte ne scandalizamu, fiindu-cà nu se pastréza de feliu.

Diurnalistu: — Unu individu nu arare ori mucosu, care la atare fóia scrie istori'a pilaritieloru.

Cultu: — Un'a campia estinsa sî frumósa, éra in mediulocu cu o fontana séca.

Poporu: — O óie pre care unii o mulgu, alti o tundu, ceia-l-alti apoi o belescu. . . . .

Representantia: — Un'a turma de totu feliulu de dobitóce.

Aristocratu, séu *aeru stricatu:* — Vedi proprietarii de 7. prunci d'in Transilvani'a.

Deputatu: — O arma reu incarcata, care la antai'a primejdia te minte! . . . .

Femee cocheta: — Unu dîamantu falsu, care cu càtu mai tare sclipesce, cu atàt'a e mai nepretîosu.

Infalibilitate: — E a mintí asîe, incàtu insuti sà credi! . . . . .

Libertatea ungurésca: — E o ironia cu care ti-bati jocu de altii! . . . . .

Ministeriu responsabile: — unu monstru cu 8 capete fore de crieri!

Fiscalu: — e un'a teliga, de care déca te-ai prinsu, apoi tu-i fí calu. etc. etc. etc.

Unu sarutatu.

Junii esti'a-su curiosî,
In càtu nu mai póte fi,
Cugetati: unulu falosu
Sà-i dau—dîse—unu puserli.

Dara fiindu-cà i-am abdîsu,
De sî sciu cà nu me-ti crede,
Coconasiulu meu a dîsu:
Aid' iut', cà nime nu vede.

Sî-apoi candu i-am poruncitu,
Maniósa, sà se care,
Dîce baetulu pocitu:
Cà-mi da elu o sarutare.

In sfersîtu am cugetatu,
Fiindu-cà lumea nu ne vede:
E mai bine-unu sarutatu
Sà castigu de càtu a perde! . .

Telegramu.

Antisti'a comunale d'in Lug. . . . . in presér'a de 18. Aug. ca sà esceleze, in localitatea sa, a onoratu pre celebritatîle basericesci, civile sî militare d'in locu, cu o serenada, conductu de faclie grandiosu sî compusu d'in toti sîegartii, cocisîi sî vagabundii, càti nu mai se au aflatu pr'in bordeiele de pr'in orasîu, pre cari apoi insusî primariulu ii conduse. Entusiasmulu a fostu mare, sberatur'a grozava, sî scandalulu ne mai pomenitu. Onóre antistiei comunale d'in Lug. . . . !

Numai Córnele sà-i remana.

Tieranulu Ionu: Unde mergi frate Petre?
Tieranulu Petru: Mergu sà-mi culegu cucuruzu.
Ionu: No cà mai sî ai ce culege.
Petru: Cum sà nu de pe unu lantiu intregu.
Ionu: Da vedi cà ti l'au mancatu.
Petru: Cine draci?
Ionu: Boii popii. . .
Petru: Au! mance-i lupii boi, — popii numai córnele sà-i remana!

Cum e mai bine?

Esci avutu? séu dai de reu?
Esci sluga? séu fibireu?
Ai norocu? lumei nu-i place;
Dai de reu? ea jocu sî-bate; —
Deci mai bine-e de sgodesci,
— Lumea ca sà-o pacalesci. . . .

A. sî B.

A. Óre de ce sunt Spaniolii esti'a asîe de resculatori?

B. Pentru cà la ei este datin'a, cà dèca regele sîede mai multu de càtu unu anu de dîle pe tronulu lui, atunci poporulu se rescóla.

A. Óre *zarandanii* de ce au inceputu a strigá de sî cam tardîoru, cà gimnasiulu loru se innéca?

B. Pentru cà „Pester Lloyd" imparte tuturoru natiuniloru d'in *Ustura-unguria* tóte càte se receru numai pentru scopuri de *cultura* sî *civilisatiune*.

A. Adeca numai guvernulu nu!

La 3. Septembre.

Tinghi-linghi va sà sune, —
Dobitóce-oru sà se-adune:
Boi, vitiei, vite cornute,
Oi blande, sî capre sîute,
Sî-o turma de armasari,
Pr'intre ei sî multi magari,
Cari totu *„igen"* voru sberá
Trei ani pon' ne-oru imbetá!

Deslegarea

ghiciturei numerice sî cu litere, aparute in nrulu 33. alu acestui diariu este: *„Mam'a vitriua, nuvela, tradusa* (de) *Mirone Melarianu* (Romanu.)"

Buna deslegare amu priimitu dela dnulu *Ioane Bun'a* d'in *Tinc'a*.

Telegrame priv. ale „Gurei Sat."

Pest'a, **5. sept. 8. óre a. m. Pop'a „Lek" (adeca Linge) a sositu; s'a bagatu in „craiti'a Angliei"; *bagagiulu* urmèza.**

Pest'a, **5. sept. 10 óre a. m. „Lek" intalnindu-se cu „Bösanu" s'a apucatu de grumazu sî sa'u tiucatu; unu catielu di'n „strad'a statiunii", vediendu-i, numai de càtu l'a taiatu coler'a.**

Pest'a, **5. sept. $11\frac{1}{2}$ óre, a. m. „Lek" cu unu cornu de prescura in manecariulu reverendei ducundu-se la „Honvéd" tocmai ce beu unu meselu de „apetitoriu."**

Pest'a, **5. sept. 12 óre a. m. „Lek" chiaru sosi la cartiru sî s'a pusu la hodina.**

Pest'a, **5. sept. $7\frac{1}{4}$ óre. d. p. „Lek" neci acum' inca nu s'a pomenitu, fiindu-ca de afara lu-audu cum horcane.**

Meliti'a Redactiunei.

☛ Mai dispunemu de esemplarie complete d'in diariulu nostru, precum dela 1 lui Juliu, asîe sî dela 1. lui Ianuariu alu actualului anu. Acést'a spre orientarea aceloru interesati.

Dlui S. B. S. in N. **San-georgiu:** Ti satisfacu cererea sî astadata. Tramite materialulu, ce dîci a-lu ave gat'a sî binevoesce a ni dá regulatu sucursulu spirituale sî in venitoriu, — apoi dela 1. lui Octobre vei priimi diarnalulu gratisu, numai comunica-mi adres'a.

Proprietariu, editoriu sî redactoru: dirigente **Mircea B. Stanescu.** — Girante respundietoriu sî coredactore: **Basîliu Petricu.**